

ปัญหาเกี่ยวกับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ¹

วัฒนา เอ้าสูงเนิน²

การเช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรของเกษตรกรไทยในปัจจุบัน แม้จะเป็นการแสดงเจตนาทำนิติกรรมของเกษตรกรโดยใจสมัครด้วยเสรีภาพที่ได้รับควบคุมครองตามกฎหมายอยู่แล้วก็ตาม แต่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า อาชีพเกษตรกรที่ประชาชนชาวไทยจำนวนมากเลือกประกอบอาชีพนี้ ด้วยบริบทที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกพืชและพรรณไม้ต่าง ๆ เป็นอย่างดี จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกษตรกรไทยมีความเข้มแข็งและสร้างผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพออกสู่ตลาดภายในประเทศและส่งออกแข่งขันไปในต่างประเทศสร้างความมั่นคงให้กับประเทศต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบของเกษตรกรผู้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรภายหลังที่มีการผิดสัญญาเช่าซื้อและถูกผู้ประกอบการธุรกิจยึดเครื่องจักรกลทางการเกษตรกลับไปแล้วพบว่า เกษตรกรผู้เช่าซื้อนอกจากจะต้องถูกริบเงินค่าเช่าซื้อที่ได้ชำระไปทั้งหมดแล้ว ยังมีความรับผิดชอบชำระค่าเสียหายในราคาที่สูงลงอีกด้วย ซึ่งเกิดจากการทำการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ดำเนินการโดยฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจทำให้ราคาที่ทำการขายได้นั้นไม่ใช่ราคาที่แท้จริงและทำให้เกษตรกรผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบชำระค่าขาดราคาสูงเกินจริงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อได้ศึกษาด้วยบทกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและกฎหมายของต่างประเทศแล้วพบว่า มีประเด็นพิจารณา ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบอกกล่าวการขายทอดตลาด เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการขายทรัพย์สินในราคาที่ไม่สมควรและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยการขายทอดตลาดจะต้องมุ่งเน้นไปที่การมีผู้เข้าร่วมประมูลในจำนวนมาก เพราะหากมีผู้เข้าร่วมประมูลที่มากย่อมมีการแข่งขันราคาทำให้การประมูลขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรสามารถได้ราคาที่สูงสุด การขายทอดตลาดควรจะต้องกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการขายทอดตลาดให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียทราบถึงการขายทอดตลาดและมีส่วนช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย ซึ่งในต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ หรือเยอรมนี ล้วนมีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการแจ้งกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการขายทอดตลาดให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียทราบถึงการขายทอดตลาด ส่วนการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดีตามกฎหมายไทย เป็นการขาย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ พิมพ์ใจ รื่นเริง และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา โขติมานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปวิศร เลิศธรรมเทวี

²นักศึกษابริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตามคำสั่งศาล เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องประกาศ วัน เวลา สถานที่ขายทอดตลาด และแจ้งเป็นหนังสือให้กับผู้มีส่วนได้เสียทราบถึงวันเวลาและสถานที่ในการขายทอดตลาด³ หากไม่มีการแจ้งแล้วการขายทอดตลาดย่อมเสียไป อาจถูกเพิกถอนได้ ซึ่งแตกต่างกับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ไม่มีการกำหนดให้ผู้ให้เข้าซื้อที่ดำเนินการขายทอดตลาดจะต้องประกาศหรือแจ้งวัน เวลาและสถานที่การขายทอดตลาดให้กับผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ผู้เข้าซื้อ เพื่อทราบถึงการขายทอดตลาดแต่อย่างใด ผู้เข้าซื้อจึงไม่สามารถเข้าสู่ราคาหรือเข้าร่วมประมูลในการขายทอดตลาดได้ ตลอดจนไม่สามารถประชาสัมพันธ์โฆษณาให้ผู้เข้าร่วมได้อย่างแพร่หลาย การขายทอดตลาดทรัพย์สินเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเข้าซื้อซึ่งไม่มีกฎหมายหรือมาตรการใด ๆ ควบคุมการขายทอดตลาด หากมีกฎหมายบังคับให้ผู้ให้เข้าซื้อต้องแจ้งการขายทอดตลาดให้ผู้ให้เข้าซื้อทราบและให้ผู้เข้าซื้อมีสิทธิในการเข้าประมูลราคาหรือตรวจสอบราคาทรัพย์สินที่ประมูลขายทอดตลาดก็จะเป็นประโยชน์กับผู้เข้าซื้อที่เป็นเกษตรกรผู้บริโภคใช้สินค้าเครื่องจักรกลทางการเกษตร จึงควรบัญญัติกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ให้เข้าซื้อซึ่งประสงค์ที่จะใช้สิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับค่าขาดรายได้ในอนาคตต้องแจ้งให้ผู้เข้าซื้อ ทราบเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ที่จะขายทอดตลาดล่วงหน้า

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาการกำหนดราคาขั้นต่ำในการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเข้าซื้อ ในการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรไม่มีกฎหมายเข้ามาควบคุมการขายทอดตลาดหรือการซื้อขายของผู้ให้เข้าซื้อหรือการขายทอดตลาดต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกับการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือการขายทอดตลาดรถยนต์จักรยานยนต์ ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการขายทอดตลาดไว้ ซึ่งสำหรับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเข้าซื้อแล้ว ไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมราคาซื้อขายว่าควรกำหนดราคาซื้อขายทอดตลาดเป็นจำนวนขั้นต่ำของเครื่องจักรแต่ละชิ้นเอาไว้และในบางกรณีจะมีผู้ซื้อบางรายเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ให้เข้าซื้อ ซึ่งอาจเป็นตัวแทนและมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ให้เข้าซื้อมาประมูลซื้อเมื่อเห็นว่ามีขายในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาดมาก เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยการนำเครื่องจักรนั้น ๆ กลับไปจำหน่ายทำกำไรอีกรอบ หรือเกิดจากการที่ผู้ให้เข้าซื้อซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจมีความเร่งรีบในการที่จะขายเครื่องจักรกลที่ยึดกลับคืนมาได้จนเกินไป โดยไม่คำนึงถึงราคาที่ควรขายได้แท้จริง เพื่อประโยชน์ในทางบัญชีของผู้ให้เข้าซื้อ ทำให้การขายทอดตลาดไม่ได้ราคาที่แท้จริง ซึ่งเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเข้าซื้อนั้นและก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้เข้าซื้อในส่วนต่างค่าขาดรายได้เป็นจำนวนที่สูงเกินจริง ซึ่งตามความสามารถหรือศักยภาพของเกษตรกรผู้เข้าซื้อไม่สามารถเข้าไปกำหนดราคาหรือควบคุมกลไกการขายทอดตลาดได้ทำให้เกษตรกรผู้เข้าซื้ออาจเสียเปรียบผู้ประกอบการที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของความจริงได้ ซึ่งจะต้องมารับภาระในการรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีที่มีการขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่เพียงพอกับราคาเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ขาดไปจากการขายทอดตลาดต่อผู้ให้เข้าซื้ออีกด้วย ทั้งเป็นการยากที่ผู้เข้า

³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 331.

ซื้อจะนำสืบพิสูจน์ต่อสู้ได้ในชั้นศาลเมื่อถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายดังกล่าว เพราะไม่มีกฎหมายกำหนดให้มีสิทธิหรือหน้าที่ใด ๆ ในการกำหนดราคาขั้นต่ำที่จะทำการขายจึงทำให้ผู้เช่าซื้อเสียเปรียบ ดังนั้น ควรมีมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อที่ทำการขายทอดตลาดหรือจัดให้มีการขายทอดตลาดนั้นมีหน้าที่กำหนดราคาขั้นต่ำสำหรับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลประเภทไค ยี่ห่อไค รุ่นไค ผลิตในปีใด จะมีราคาขั้นต่ำเท่าใด โดยอ้างอิงจากข้อมูลสถิติทางการตลาดที่ได้รับความนิยมและน่าเชื่อถือ เช่น บัญชีมาตรฐานครุภัณฑ์ของทางราชการ เป็นต้น ในการกำหนดราคาขายขั้นต่ำนั้น ต้องแจ้งให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้าพร้อมกับการแจ้งกำหนดวันเวลาและสถานที่ทำการขาย และให้ผู้เช่าซื้อมีสิทธิโต้แย้งราคาขั้นต่ำที่ผู้ให้เช่าซื้อกำหนดขายได้เพื่อใช้สิทธิต่อสู้ในชั้นศาลเมื่อถูกฟ้องร้องเรียกค่าขาดราคาในชั้นศาลต่อไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เช่าซื้อและในการขายทอดตลาดก็จะมีกำหนดราคาขั้นต่ำที่เป็นธรรม เพื่อระวังป้องกันการขายในราคาที่ต่ำที่สุดที่มีผู้เสนอในการขายทอดตลาดในวันนั้น ๆ ปิดกั้นโอกาสที่จะขายได้ในราคาที่สูงกว่าในการขายครั้งอื่น ๆ ในวันถัดไป ซึ่งการขายทอดตลาดที่มีทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดีก็ดี การขายทอดตลาดเพื่อให้ได้ราคาสูงที่สุดอาจจะต้องทำการประกาศขายหลายครั้งจึงมีผู้มาประมูลแข่งขันราคากันให้ได้ราคาที่สูงที่สุด

ปัญหาประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าสู่ราคาของผู้ให้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตร การเข้าสู่ราคาของผู้ให้เช่าซื้อในการขายทอดตลาดนั้นผู้ให้เช่าซื้อซึ่งยึดเครื่องจักรทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรที่ใช้สำหรับเตรียมหน้าดิน ตากดิน หรือเพิ่มความลึกของหน้าดิน กำจัดวัชพืช เชื้อโรคหรือไผ่ศัตรูพืช รถแทรกเตอร์ (Tractor) รถไถเดินตาม NC Plus X (Power Tiller) ฝานบุกเบิก DP184A (Disc Plow) ฝานพรวน (Disc Harrow)⁴ โดรนฉีดพ่น เมื่อผู้ให้เช่าซื้อได้ยึดทรัพย์สินที่เช่าซื้อจากผู้เช่าซื้อไปแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อได้นำเครื่องจักรทางการเกษตรออกขายทอดตลาด แต่ในการขายทอดตลาดเครื่องจักรทางการเกษตรปัจจุบันนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดห้ามโดยชัดแจ้งมิให้ผู้ให้เช่าซื้อไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเข้าประมูลผู้ราคาซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อบางรายจึงอาจอาศัยโอกาสในช่องทางนี้ อาจส่งตัวแทนลับเข้าประมูลซื้อจากการขายทอดตลาดเองได้ และเมื่อมีผู้ซื้อในปริมาณที่น้อยรายก็ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อสามารถเสนอราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาดเมื่อผู้ให้เช่าซื้ออาจมีส่วนเข้าร่วมในการประมูลขายทอดตลาดแล้ว การประมูลขายทอดตลาดนั้นย่อมมีส่วนทำให้ราคาเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ประมูลขายทอดตลาดนั้นไม่ได้ราคาที่สูงที่สุดตามวัตถุประสงค์แห่งการขายทอดตลาด ซึ่งในต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนีก็มีการกำหนดห้ามมิให้ญาติหรือนุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้ขายทอดตลาดหรือพรรคพวกซื้อสินค้าที่ขายทอดตลาดไว้ ส่วนการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดีแม้จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าสู่ราคาได้ แต่ก็สืบเนื่องจากการการขายตามคำสั่งศาลและดำเนินการโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีซึ่งเป็นคนกลางและดำเนินการด้วยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทำให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ต่างจากการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทาง

⁴Thai Tech Machine Design. เครื่องจักรกลการเกษตร มีอะไรบ้าง? เครื่องจักรสุดเจ๋งสำหรับเกษตรกรไทย [Online], available URL: <https://ttmdthailand.com/>, 2567 (7 มิถุนายน).

การเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ ที่ดำเนินการโดยฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อเอง อย่างไรก็ตาม อาจเทียบเคียงได้กับการขายทอดตลาดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ยึดมาจากการเช่าซื้อที่มีข้อห้ามตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่ควบคุมให้ผู้เช่าซื้อจะต้องมีข้อความห้ามมิให้ผู้ให้เช่าซื้อเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาด ดังปรากฏตาม ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2565 ข้อ 5 (5) กำหนดว่า “ ผู้ให้เช่าซื้อต้องไม่เข้าสู่ราคาไม่ว่าโดยวิธีประมูลหรือวิธีขายทอดตลาดรถยนต์หรือ รถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ”⁵ จึงเห็นว่า ควรมีการมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันห้ามมิให้ผู้ให้เช่าซื้อเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเช่นเดียวกันกับการขายทอดตลาดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ยึดมาจากการเช่าซื้อ

ปัญหาประการสุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อของศาล ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่สามารถชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ได้ตกลงกับผู้ให้เช่าซื้อได้จนเป็นเหตุให้ผู้ให้เช่าซื้อต้องผิดสัญญาเป็นเหตุให้ผู้เช่าซื้อเลิกกันและผู้ให้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบความเสียหายตามปกติที่เกิดขึ้นจากการผิดสัญญา หรือความเสียหายเป็นพิเศษที่ผู้เช่าซื้อสามารถคาดเห็นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222⁶ นั้น การที่ผู้ให้เช่าซื้อได้นำทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อออกขายทอดตลาดและนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาหักกับค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระตามสัญญามีจำนวนขาดอยู่เท่าใดผู้ให้เช่าซื้อก็จะถือว่าเป็นค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาที่ลดลง ซึ่งค่าเสียหายดังกล่าวถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายตามปกติที่เกิดขึ้นจากการผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ค่าเช่าซื้อตามสัญญาของผู้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะดำเนินการฟ้องร้องในทางแพ่ง เพื่อเรียกเงินค่าเสียหายจากการผิดสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งผู้เช่าซื้อยังคงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายดังกล่าว แต่ปัญหาคือการค้นหาค่าเสียหายในค่าขาดราคาดังกล่าวสำหรับเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาขายทอดตลาดแต่ละชิ้นมีจำนวนเท่าใดนั้น เป็นปัญหาที่ศาลจะต้องเป็นผู้วินิจฉัย ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ฝ่ายจำเลยคือผู้เช่าซื้อจะได้เข้ามาในคดียื่นคำให้การต่อสู้คดีหรือขาดนัดยื่นคำให้การไม่เข้ามาในคดีก็ตาม กรณีเป็นภาระของศาลที่จะต้องกำหนดค่าเสียหายดังกล่าว และแน่นอนว่าฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อที่เป็นโจทก์และเป็นผู้จัดให้มีการประมูลขายทอดตลาดขึ้นมา ย่อมมีพร้อมด้วยพยานหลักฐานต่าง ๆ ในการจัดทำรายการขายทอดตลาด แต่หากเป็นการจัดให้มีการขายทอดตลาดแต่โดยฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อแต่ฝ่ายเดียวแล้วไซ้ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นมานั้นจะเชื่อได้อย่างไรว่าเกิดมีขึ้นด้วยความสุจริตโปร่งใส⁷ แต่ศาลเองกลับยังไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการขายทอดตลาดที่ทำโดยฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อเท่าที่ควร ทั้งที่การขายทอดตลาดนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาของผู้ให้เช่าซื้อ ดังนั้น การกำหนดมาตรการให้เป็นการสนับสนุนให้มีการขายทอดตลาดอย่างเป็นธรรมโดยการมีส่วนร่วมรู้เห็นในระหว่างผู้มี

⁵ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2565 ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาตรา 35 ทวิ

⁶คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8873/2563.

⁷คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3965/2564 (ประชุมใหญ่).

ส่วนได้เสียทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งอาจเทียบเคียงกับกระบวนการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลของกรมบังคับคดี ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียสำคัญในกรณีนี้ย่อมหมายถึงผู้เช่าซื้อที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาที่จะลดลง กรณีขายทอดตลาดได้ราคาต่ำ จึงควรกำหนดมาตรการให้มีสภาพบังคับสำหรับการที่ผู้ให้เช่าซื้อฝ่าฝืนไม่มีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกัน (ถ้ามี) ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันประมูลหรือวันขายทอดตลาด ในหนังสือแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องระบุชื่อผู้ทำการขาย วันและสถานที่ที่ทำการขายในแต่ละครั้งไว้ในหนังสือฉบับเดียวกันก็ได้ ทั้งนี้ เฉพาะการประมูลหรือขายทอดตลาดครั้งแรก ให้ผู้ให้เช่าซื้อแจ้งราคาที่จะขายให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันทราบด้วยและห้ามปรับลดราคาดังกล่าว เว้นแต่จะได้มีหนังสือแจ้งราคาที่จะปรับลดนั้นให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกัน ทราบก่อน ซึ่งหากผู้ให้เช่าซื้อไม่ดำเนินการข้างต้น ให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดจากค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาในส่วนที่ขาดอยู่ เพื่อผลักดันส่งเสริมให้เกิดการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้ออย่างเป็นธรรมมากขึ้น

จากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อแล้วนั้น เพื่อให้การขายทอดตลาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ควรมีประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ประกอบกับมาตรา 3 มาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะของสัญญา พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้มีเนื้อหาเหมือนหรือคล้ายกันกับ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2565 แต่ให้เพิ่มข้อความดังต่อไปนี้ลงในข้อ 5 (4) ข ในบรรทัดที่ 4 ต่อจากข้อความว่า “...ให้ผู้ให้เช่าซื้อแจ้งราคาที่จะขายให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันทราบด้วย...” โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “โดยราคาร้านต้องอ้างอิงจากข้อมูลสถิติทางการตลาดที่ได้รับความนิยมและน่าเชื่อถือ และผู้เช่าซื้อที่มีสิทธิโต้แย้งราคาขายที่กำหนดได้ก่อนวันทำการขายทอดตลาดเพื่อใช้สิทธิต่อสู้คดีเมื่อถูกฟ้องร้องเรียกค่าขาดราคาในชั้นศาลต่อไป” และเพิ่มข้อความต่อไปนี้ในบรรทัดสุดท้ายต่อจากคำว่า “..ทราบก่อน” โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “ซึ่งหากผู้ให้เช่าซื้อไม่ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดจากค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาในส่วนที่ขาดอยู่”

ซึ่งการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. และเพิ่มเติมข้อความดังกล่าวย่อมเกิดผลดีหลายประการ ดังนี้

1) มีผลเป็นการคุ้มครองเกษตรกรที่เป็นผู้บริโภคสินค้าเครื่องจักรกลทางการเกษตรตามเจตนารมณ์ของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

2) ป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรทำสัญญาเอาเปรียบเกษตรกรผู้บริโภคด้วยการกำหนดยกเว้นหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ของตนเองไว้ล่วงหน้าที่จะเป็นการฝ่าฝืนต่อ

ประกาศที่ออกมาบังคับใช้ดังกล่าวได้ และถึงแม้จะจัดทำสัญญาเอาเปรียบฝ่าฝืนประกาศดังกล่าวก็ตาม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 35 ตีให้ถือว่าสัญญามีข้อสัญญาตามประกาศดังกล่าวที่ออกโดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาแล้ว

3) ทำให้การขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อเกิดความเป็นธรรมได้ราคาที่สูงที่สุดตามวัตถุประสงค์แห่งการขายทอดตลาดยิ่งขึ้นจากเดิม

4) ทำให้ผู้เช่าซื้อที่มีสิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการของการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้ให้เช่าซื้อจะต้องแจ้งวันเวลาสถานที่ทำการขายและราคาขั้นต่ำที่จะทำการขายให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้า ซึ่งหากไม่แจ้งดังกล่าวแล้ว ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาในส่วนที่ขาดอยู่ ซึ่งอาจทำให้ลดปริมาณของคดีในลักษณะดังกล่าวที่จะขึ้นสู่ศาลได้อีกทางหนึ่งด้วย

5) ทำให้เกษตรกรที่เป็นผู้เช่าซื้อสามารถต่อสู้ในชั้นศาลกับผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรในการฟ้องคดีฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาจากการขายทอดตลาดเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ยึดมาจากการเช่าซื้อได้ อย่างเท่าเทียม

6) การพิจารณากำหนดค่าเสียหายสำหรับค่าขาดราคาของศาลสามารถกระทำได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากสามารถตรวจสอบราคาของเครื่องจักรกลทางการเกษตรในคดีนั้น ๆ ได้ว่ามีราคาเท่าใดในขณะที่ผู้เช่าซื้อผิดสัญญาและผู้ให้เช่าซื้อได้กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อ อันนำมาซึ่งการกำหนดค่าขาดราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

Thai Tech Machine Design. เครื่องจักรกลการเกษตร มีอะไรบ้าง? เครื่องจักรอุตสาหกรรมสำหรับเกษตรกรไทย

[Online], available URL: <https://ttmdthailand.com/>, 2567 (7 มิถุนายน).

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุม

สัญญา พ.ศ.2565 ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8873/2563

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3965/2564 (ประชุมใหญ่)